

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра видавничої справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної

та навчальної роботи

О.Б. Жильцов



“ 04 ” 09

017 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОВІДКОВО-ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ ВИДАННЯ

напрямок підготовки 6.030303 – видавнича справа та редагування.

Інститут журналістики



2017-2018

Робоча програма «Довідково-енциклопедичні видання» за напрямом підготовки 6.030303 – видавнича справа та редагування, 0303 – журналістика та інформація

2017 р. – 30 с.

Розробник: Крайнікова Тетяна Степанівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри реклами і зв'язків з громадськістю Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри видавничої справи

Протокол від “28” серпня 2017 року №1

Завідувач кафедри видавничої справи

Масімова (Масімова Л.Г.)

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики з науково-методичної та навчальної роботи Росінська (Росінська О.А.)

© Університет Грінченка, 2017
© Крайнікова Т. С., 2017

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	9
<i>Змістовий модуль II</i>	13
<i>Змістовий модуль III</i>	18
IV. Навчально-методична карта дисципліни	22
V. Завдання для самостійної роботи.....	23
VI. Система поточного та підсумкового контролю.....	25
VII. Методи навчання.....	28
VIII. Методичне забезпечення курсу.....	29
IX. Завдання до модульних контрольних робіт.....	29
X. Теоретичні питання до курсу.....	34
XI. Рекомендована література.....	36

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Довідково-енциклопедичні видання» є складовою частиною освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» галузі знань 0303 – журналістика та інформація з напрямку підготовки 6.030303 – видавнича справа та редагування.

Мета дисципліни полягає в набутті студентами знань і практичних навичок у створенні видань словникового, енциклопедичного, довідкового характеру, що забезпечує професійну підготовку майбутніх працівників видавничої сфери.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретико-методологічні засади редакторської підготовки довідково-енциклопедичних видань;
- ознайомитися із сучасними концепціями друкованих, електронних, мультимедійних довідково-енциклопедичних видань;
- здобути практичні навички організації проектів та редакторської підготовки лінгвістичних та енциклопедичних словників, енциклопедій, довідників різних видів.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

- основні терміни і визначення, що описують явища довідково-енциклопедичної літератури;
- основні історичні віхи становлення довідково-енциклопедичної літератури, її видатні явища в контекстах світового та вітчизняного друку;
- типологію довідково-енциклопедичної літератури загалом та особливості кожного виду зокрема;
- новітні тенденції та концепції творення словникових, енциклопедичних, довідкових видань;
- структуру змістової частини довідково-енциклопедичних видань різних видів;
- вимоги до мовностилістичного оформлення довідкових видань;
- особливості дизайну довідково-енциклопедичних видань різних видів;
- суть та особливості етапів видавничого проекту підготовки словника, енциклопедії, довідника;
- функціональні обов'язки та специфіку роботи видавничих працівників, задіяних у підготовці та виготовленні видання, його подальшому просуванні на ринку.

На основі отриманих знань студент повинен **уміти:**

- застосовувати на практиці законодавчу та нормативну базу щодо видавничої справи, галузеві стандарти;
- застосовувати методи дослідження видавничого ринку, визначати цільову аудиторію видання;
- працювати з інформаційними джерелами, фаховою літературою;
- розробляти видавничу програму, плани, формувати редакційний портфель;

- здійснювати підготовку редакторського висновку на авторський оригінал, пам'ятку автору та рецензенту;
- моделювати (конструювати) видання;
- володіти способами контролю та уникнення помилок в оригіналі на різних етапах редакційно-видавничого процесу;
- володіти технікою раціонального скорочення текстових матеріалів;
- визначати формат видання, способи друку та види оформлення;
- створювати рекламні тексти, організовувати презентування видань;

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Книгознавство», «Історія книги», «Поліграфія», «Коректура» та ін.

Навчальна дисципліна структурована стандартно: спочатку розглядаються засадничі поняття курсу; далі подаються особливості окремих видів довідково-енциклопедичної літератури та завдання редакторської підготовки відповідних видань.

До першого модуля програми подані індивідуальні завдання, які дозволять поглибити знання з теорії документних потоків. До всіх модулів дисципліни розроблені завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичними знаннями та практичними навичками.

Дисципліна загальним обсягом 108 години, в тому числі: 48 год. – практичних занять, 6 год. – модульні контрольні роботи, 54 год. – самостійної роботи, залік. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на один семестр та завершується *заліком*.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: типологічні, тематичні, функціональні особливості довідково-енциклопедичних видань.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3</p> <p>Змістових модулів – 3</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 108</p> <p>Тижневих годин – 4</p>	<p>Галузь знань 0303 – журналістика та інформація</p> <p>Напрямок підготовки 6.030303 – видавнича справа та редагування</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 4-й</p> <p>Семестр: 7-й</p> <p>Аудиторні заняття: <i>48 годин,</i> з них:</p> <p>практичні заняття: <i>48 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: 6 годин</p> <p>Самостійна робота: <i>54 години</i></p> <p>Вид контролю: <i>залік</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.							
ЗАСАДНИЧІ ПОНЯТТЯ КУРСУ							
1.1	Типологічні особливості та сучасні завдання довідково-енциклопедичної літератури	8	2	2		6	
1.2	Історія і сучасність довідково-енциклопедичної літератури: загальний огляд	2	2	2			
1.3	Поняття про структуру довідково-енциклопедичного видання	10	4	4		6	
1.4	Типи та структурні компоненти довідкової статті	10	4	4		6	
1.5	Основи дизайну довідково-енциклопедичного видань	4	4	4			
1.6.	Модульна контрольна	2					2
	Разом за модулем 1	36	16	16		18	2
Змістовий модуль II.							
ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ ВИДАННЯ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ СЛОВНИКИ							
2.1	Загальна характеристика енциклопедичних видань	6	2	2		4	
2.2	Концепції сучасних друкованих та мультимедійних енциклопедій	2	2	2			
2.3	Енциклопедичне видання як видавничий проект: від задуму до реалізації	6	2	2		4	
2.4	Художньо-графічні та поліграфічні особливості енциклопедичних видань	6	2	2		4	
2.5	Практикум з редагування енциклопедичних видань	2	2	2			
2.6	Загальна характеристика лінгвістичних словників	8	2	2		6	

2.7	Концепції сучасних друкованих та мультимедійних лінгвістичних словників	2	2	2			
2.8	Редакційно-видавнича підготовка лінгвістичних словників	2	2	2			
2.9	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 2	36	16	16		18	2
Змістовий модуль III. ДОВІДНИКИ							
3.1	Довідники: дефініція та класифікація	2	2	2			
3.2.	Біографічні, бібліографічні та біобібліографічні довідники	8	2	2		6	
3.3.	Практикум з редагування біографічних, бібліографічних і біобібліографічних довідників	2	2	2			
3.4.	Визначники і статистичні довідники	8	2	2		6	
3.5	Путівники: цільові аудиторії та концептуальні особливості видань	2	2	2			
3.6	Каталоги	8	2	2		6	
3.7	Практикум з редагування довідкових видань	2	2	2			
3.8	Просування та розповсюдження довідково-енциклопедичних видань	2	2	2			
3.9	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 3	36	16	16		18	2
	Залік						
	Разом за навчальним планом	108	48	48		54	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. ЗАСАДНИЧІ ПОНЯТТЯ КУРСУ

Практичне заняття 1.1.

Типологічні особливості та сучасні завдання довідково-енциклопедичної літератури (2 год.)

Загальна характеристика довідково-енциклопедичних видань. Дефініції довідкових та енциклопедичних видань. Термінологічні нюанси та дискусії.

Типологічна схема довідково-енциклопедичних видань: лінгвістичні словники, енциклопедичні видання (енциклопедії та енциклопедичні словники), довідкові видання.

Головні концептуальні особливості довідково-енциклопедичних видань: зорієнтованість на вибіркоче читання та науковість. Вибіркове читання і сучасне серфінгове читання. Відображення особливостей вибіркового читання в тексті: специфічна композиція текстів; чіткість і лаконічність викладу; спрощений синтаксис, застосування скорочень, умовних позначень; наявність системи покажчиків; посилання по тексту. Відображення особливостей вибіркового читання в оформленні: поліграфічні виділення (курсив, грубе накреслення); багатоколонкова верстка; згортання даних у вигляді таблиць, схем тощо; підверстування ілюстративного матеріалу.

Функції довідково-енциклопедичних видань: акумулювання й систематизації знань, інформаційно-довідкова, нормативна, регулятивна. Головне призначення довідково-енциклопедичних видань — надати читачеві відомості у короткій формі, конкретно.

Вимоги до довідково-енциклопедичної літератури (за М. Сікорським):

до контенту статей: повнота і достовірність фактичного матеріалу; збалансований обсяг довідкових статей;

до навігації у виданні: наявність посилань і відсилань; наявність допоміжного довідкового апарату;

до функціональності видання: теоретична і практична значущість; науковий (науково-популярний) стиль викладу; культура видання (передовсім дизайнерська).

Довідково-енциклопедичні видання як сегмент сучасної видавничої справи. Ринок довідково-енциклопедичних видань Обсяг й динаміка ринку.

Практичне заняття 1.2.

Історія і сучасність довідково-енциклопедичної літератури: загальний огляд (2 год.)

Довідково-енциклопедичні видання як явища національних історій та культур.

Видатні явища зарубіжної та української лексикографії

Тлумачний словник Джонсона (Англія, 1855). «Малий Ларусс» (Франція, 1906), «Словарь української мови» Б. Грінченка (1907-1909).

«Ізборник Святослава» (1073) — визначна пам'ятка давньоруського книжкового мистецтва. Статті рукописної книги, присвячені тлумаченню малозрозумілих слів Святого Письма, літератури, фактів історії, відомостей про коштовне каміння.

Глосарії (збірники глос) — перші та найдавніші словникові праці. Найдавніший глосарій — у Кормчій книзі (1282); 174 слова.

«Лексис» Лаврентія Зизанія Тустановського (Вільно, 1596) — перша друкована словникова праця в Україні, видана як додаток до граматики слов'янської мови цього ж автора.

«Лексіконъ славеноросскій» (1627) — перший у слов'янському світі словник церковнослов'янської мови на 7000 слів та імен з перекладом і поясненням. Памви Беринди (бл. 1550-70–1632) — учений-лексикограф, поет, перекладач, друкар, гравер.

«Словарь української мови» Б. Грінченка — визначне явище української лексикографії. Перекладний українсько-російський словник, виданий 1907–1909 у Києві у 4 томах.

Знакові видання і цензура: історія видань «Толкового словаря...» В. Даля, «Синопис» І. Гізеля.

«Лексіконъ славеноросскій» Памви Беринди — перший у слов'янському світі словник церковнослов'янської мови на 7000 слів та імен з перекладом і поясненням

З історії енциклопедичних видань

У XVIII ст. у Європі в з'явилася «Енциклопедія, або тлумачний словник наук, мистецтв і ремесел», автором якої був відомий письменник, філософ Д. Дідро. Він залучив до створення своєї «Енциклопедії» багатьох письменників і вчених Франції — Вольтера, Руссо, Монтеск'є.

У 1890-1907 рр. у Петербурзі вийшло видання «Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона» (скорочено ЕСБЕ).

Українська загальна енциклопедія (1930-1935, під ред. І. Раковського; «Енциклопедія українознавства» (ЕУ1 — 1949–1952, ЕУ2 — 1955–1989, під ред. В. Кубійовича); Українська радянська енциклопедія» (1959-1965)). Нездійснений проект «Української радянської енциклопедії» (1930-і рр.) під керівництвом М. Скрипника.

Перша у світі «Енциклопедія кібернетики», що вийшла у Києві у видавництві «УРЕ» — спершу українською (1973), а потім російською мовою (1974).

Головні гравці сучасного світового та українського ринків: видавництво Оксфордського університету, міжнародне книжкове видавництво Macmillan Publishers Ltd, німецьке видавництво Langenscheidt. Українські видавництва «Навчальна книга-Богдан», «Фоліо». Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво» як правонаступниця Державного підприємства «Всеукраїнське державне спеціалізоване видавництво «Українська

енциклопедія» імені М.П. Бажана». «Наукова думка» як видавництво довідкових та енциклопедичних книг.

Практичне заняття 1.3.

Поняття про структуру довідково-енциклопедичного видання (4 год.)

Довідково-енциклопедичне видання як видання із розгалуженою структурою.

Структура довідково-енциклопедичного видання:

зміст;

передмова;

стаття «Як користуватися ...»;

список умовних позначень і скорочень;

корпус (сукупність усіх довідкових статей);

показчики;

додатки;

бібліографічний список та ін.

Варіативність структури довідково-енциклопедичного видання залежно від його виду.

Довідкова стаття — структурна одиниця довідково-енциклопедичного видання, що є короткою відповіддю на питання, що міститься в заголовку.

Трансформації базового терміна: у словнику — словникова стаття; в енциклопедії — енциклопедична стаття; у довіднику — довідкова стаття.

Структура довідкової статті: заголовне слово (називає об'єкт опису) та пояснення (тлумачить об'єкт опису). Опис структури довідкової статті у виданні як обов'язковий його елемент.

Особливості заголовного слова й об'єкта опису в лінгвістичних словниках та енциклопедичних. Пояснення до заголовного слова: коротке (суцільне, містить лише дефініцію чи коротку довідку); розгорнуте (повно описує зазначений об'єкт, має складну структуру — поділене на зони основної й додаткової інформації).

Практичне заняття 1.4.

Типи та структурні компоненти довідкової статті (4 год.)

Типи довідкових статей: статті-огляди, статті-довідки, статті-тлумачення, статті-посилання. Характеристика статей довідково-енциклопедичних видань. Поєднання особливостей різних типів у довідковій статті.

Місце довідкової статті у виданні: відносна самостійність і взаємопов'язаність з іншими статтями видання.

Критерії якості довідкової статті: відповідність читацькому призначенню, вичерпність поданої інформації, відповідність типовій схемі статей, науковість і доступність змісту.

Довідкова стаття як складна система зон. Зона інформації — структурна одиниця довідкової статті, носій певного типу інформації.

Зонна структура довідкової статті:

зони опису (заголовне слово, реєстрове слово, «чорне слово», вокабула);
зона граматичної інформації (частина мови, характерні граматичні форми);
зона стилістичних поміток (діалектне, термінологічне, певний стиль);
зона значення та її підзони (№ значення багатозначних слів; додаткові граматичні чи стилістичні помітки; зона тлумачення; зона прикладу / ілюстрації; зона відтінків значення);
«заромбова зона» (фразеологізми, ідіоми);
зона етимології;
зона відсилань.

Залежність зонної структури статей довідково-енциклопедичних видань від конкретного виду видання.

Типові способи графічного виділення зон інформації в довідковій статі: використання шрифтових виділень (курсив, грубе накреслення, зменшений кегль), графічні маркери.

Практичне заняття 1.5.

Основи дизайну довідково-енциклопедичних видань (4 год.)

Формат. Залежність від особливостей використання довідково-енциклопедичного видання: великий та надвеликий — для енциклопедій і наукових довідників, якими, як правило, користуються в бібліотеках, домашніх умовах тощо; середній, малий, надмалий — для словників і виробничих довідників, які можуть використовуватися як у «польових» умовах, так і стаціонарних.

Палітурні матеріали. Виданням з тривалим терміном служби (енциклопедії, словники) необхідні особливо міцні палітурки із застосуванням сучасних матеріалів. Видання, не розраховані на тривале використання (путівники, каталоги), можуть випускатися в обкладинці.

Папір для блока видання. Важливе значення має якість паперу, на якій надруковане довідкове видання. Тонкий міцний папір дозволяє вмістити велику кількість інформації. Такі видання легше зберігати. Ними зручніше користуватися. Висока якість паперу подовжує термін служби книги. Використання чистоцелюлозного паперу та целюлоза+деревна маса.

Ілюстрації. Ілюстрації несуть рівновелике з текстом інформаційне навантаження. Правильно підібрані ілюстрації дозволяють істотно скоротити довідкову статтю. Ілюстрації підлягають загальній вимозі: вони повинні бути функціональними, тобто нести довідкову інформацію. Види ілюстрацій: схеми; креслення; графіки; діаграми; карти; малюнки; рисунки; фотографії.

Художньо-технічне оформлення і пошуковий апарат. Для швидкої орієнтації в довідкових виданнях дуже зручні графічні та композиційні виділення тексту. За їх допомогою текст членується на смислові та структурні одиниці, які при перегляді сторінки «вихоплюються» оком.

Активізують пошук відомостей в довідковому виданні: висічки або «марашки» на обрізах книги; виділення розділів за допомогою паперу різного кольору; оптичні сигнали (наприклад, маленькі заставки на берегах).

Особливості художнього оформлення та верстання довідково-енциклопедичних та рекламних видань;

Технології й особливості поліграфічного виготовлення довідково-енциклопедичних та рекламних видань.

Змістовий модуль II. **ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ ВИДАННЯ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ СЛОВНИКИ**

Практичне заняття 2.1.

Загальна характеристика енциклопедичних видань

Енциклопедичні видання — енциклопедії та енциклопедичні словники.

Енциклопедія (від др.-греч. ἔγκυκλιος παιδεία — «круг наук») — енциклопедичне видання-зведення основних відомостей з однієї чи усіх галузей знання та практичної діяльності, викладених у коротких статтях, розташованих за абеткою їхніх назв або в систематичному порядку.

Енциклопедичний словник — алфавітна енциклопедія, що складається з одного-трьох томів. Енциклопедичні словники складаються переважно з коротких статей-довідок.

Енциклопедична інформація як вид інформації. Проблема коректності інформації в енциклопедичних виданнях.

Класифікація енциклопедій

За цільовим призначенням:

наукова енциклопедія — енциклопедія, яка призначена фахівцям і відрізняється глибиною представлення даної галузі знання.

науково-популярна енциклопедія - енциклопедія, яка призначається читачеві-неспеціалісту і висвітлює яку-небудь область знання досить повно і всебічно.

популярна енциклопедія — енциклопедія, яка містить широке коло відомостей, необхідних у повсякденному житті або для проведення дозвілля.

За характером інформації:

універсальна енциклопедія — енциклопедія, яка охоплює всі галузі знання

спеціалізована енциклопедія - енциклопедія, присвячена окремій галузі знання.

регіональна енциклопедія — енциклопедія, що містить звід відомостей по якому-небудь регіону або населеному пункту країни чи світу (місто, село та ін.).

Види спеціалізованих енциклопедій:

Галузеві представляють звід відомостей з якої-небудь галузі науки, культури, виробництва або практичної діяльності;

Тематичні містять звід відомостей із певної теми;

Персональні представляють відомості про життя та діяльність якої-небудь видатної особистості.

За обсягом: багатотомна, однотомна.

Обсяги енциклопедичних видань (за С. Антоною):

великі енциклопедії — кілька десятків томів,
малі енциклопедії — 10-12 томів,
короткі енциклопедії — 4-6 томів,
енциклопедичні словники — 1-3 томи.

За форматом: настільна, портативна, кишенькова.

Залежно від повноти представленої інформації: велика (повна), мала (коротка).

Залежно від ілюстрованості: ілюстрована; неілюстрована.

Особливості енциклопедичного словника як енциклопедичного видання:

Об'єкт опису — реалія: предмет, пристрій, явище, подія, персона та ін.;

Алфавітна організація корпусу статей (в енциклопедії — алфавітна + тематична);

Меншою мірою, ніж в енциклопедії, розвинута система посилань;

Невеликий обсяг видання (1-2, рідше 3 томи);

Відносна стислість статей.

Класифікація енциклопедичних словників за характером інформації: загальні, галузеві.

Практичне заняття 2.2.

Концепції сучасних друкованих та мультимедійних енциклопедій (2 год.)

Друковані енциклопедії. Світові енциклопедії: Британіка, Американа.

Проект видання багатотомної Великої української енциклопедії (ВУЕ) на 2013–2026 рр.

Електронні енциклопедії. Використання сучасних інформаційних технологій в енциклопедичній справі.

Вікіпедія – найпопулярніша енциклопедія в Інтернеті. Статистичні дані. Творці Вікіпедії. Українська Вікіпедія.

Створення світового проекту онлайн-енциклопедії «Енциклопедія життя» (The Encyclopedia of Life, EOL). Перші успіхи. Інформаційно-енциклопедичний проект «Рубрикон». Проект «Електронна енциклопедія Михайлівського Золотоверхого монастиря». Розбиття інформації на два рівні. Програма «Мислене дерево».

Практичне заняття 2.3.

Енциклопедичне видання як видавничий проект: від задуму до реалізації (2 год.)

Визначення функціонально-цільового призначення видання. Визначення читацької аудиторії енциклопедичного видання.

Аналіз змістової частини авторського оригіналу.

Редакторський висновок: завдання та складові частини. Робота редактора з автором: особливості та специфіка. Пам'ятка авторові щодо підготовки видання.

Апробація й рецензування енциклопедичного видання. Пам'ятка рецензенту.

Редколегія видання: завдання і функції. Титульний редактор видання. Специфіка договірної роботи з авторським колективом енциклопедичного видання.

Етапи створення енциклопедії:

створення редакційного колективу та підбір авторів;

розробка концепції видання;

створення словника;

написання методичних рекомендацій (пам'яток) і типових статей;

написання статей та інших структурних частин;

редагування і коректура матеріалів;

верстання і робота над версткою;

вихід у світ.

Основи організації праці та управління, норми й принципи, що регулюють відносини і співпрацю у колективі.

Структура енциклопедії: зміст; передмова; стаття «Як користуватися ...»; список умовних позначень і скорочень; корпус (сукупність усіх довідкових статей); покажчики; додатки; бібліографічний список та ін.

Організація системи пошуку: зміст, перелік умовних позначень і скорочень, колонтитули і колонцифри, система посилань і відсилань, бібліографічний список, покажчики, додатки.

Проблема коректності інформації в енциклопедичних виданнях.

Основний апарат енциклопедії:

супровідна стаття (передмова);

список скорочень і умовних позначень;

система посилань;

зміст.

Додатковий апарат енциклопедії:

допоміжні покажчики;

пристатейні і прикнижкові бібліографічні списки.

Практичне заняття 2.4.

Художньо-графічні та поліграфічні особливості енциклопедичних видань (2 год.)

Особливості художнього оформлення енциклопедичних видань. Особливості технічного редагування енциклопедичних видань. Принципи організації контенту та верстання енциклопедичних видань.

Специфіка й характер ілюстративних матеріалів в енциклопедичних виданнях. Ілюстровані додатки до енциклопедичних видань. Ілюстрована енциклопедія як різновид енциклопедичного видання.

Особливості й специфіка поліграфічного виготовлення енциклопедичних видань. Поліграфічні й оздоблювальні матеріали для виготовлення енциклопедичних видань. Комбіновані та електронні енциклопедичні видання.

Практичне заняття 2.5.

Практикум з редагування енциклопедичних видань (2 год.)

Аспекти редакторської роботи над текстом енциклопедичної статті:

перевірка і корекція (скорочення, доповнення, заміна) фактажу;

робота над структурою статті (приведення викладу до логічної послідовності);

робота над стилем (усунення професійних жаргонізмів, розмовних слів, образних слів, надмірно складних висловлювань тощо);

робота над художньо-технічними параметрами статті (уніфікація тексту, перевірка шрифтових виділень, скорочень, умовних позначень тощо);

відпрацювання системи посилань і відсилань.

Оцінка фактологічного матеріалу енциклопедичного видання. Рецензування. Пам'ятка рецензенту.

Статті в енциклопедичному виданні: види і специфіка. Вступна стаття і вступ: спільне і особливе. Завдання спеціального редагування. Титульний редактор.

Функціональне призначення і види покажчиків енциклопедичного видання.

Система посилань в енциклопедичних виданнях.

Бібліографія в енциклопедичних виданнях.

Практичне заняття 2.6.

Загальна характеристика лінгвістичних словників (2 год.)

Лінгвістичний (мовний) словник — довідкове видання, що містить перелік мовних одиниць з їхніми характеристиками або перекладом на іншу мову.

Об'єкт опису в лінгвістичному словнику — мовні одиниці та їхні характеристики.

Класифікація лінгвістичних словників — фасетна класифікація:

За цільовим призначенням: науковий мовний словник; науково-популярний мовний словник; виробничо-практичний (спеціальний) мовний словник; навчальний мовний словник.

За характером інформації: загальний мовний словник; аспектний мовний словник.

За об'єктом опису окремих характеристик мови: етимологічний словник; граматичний словник орфографічний словник орфоепічний словник словник службових слів словники морфем, коренів, афіксів, рим й інших одиниць мови.

За повнотою представлення лексичного складу мови: повний мовний словник (понад 100 тис. слів); середній мовний словник (понад 40 тис. слів); короткий мовний словник (понад 10 тис. слів).

За кількістю мов, відображених у словнику: одномовний словник; багатомовний словник.

Особливий різновид мовного словника — термінологічний словник, що уніфікує термінологію в певній галузі. Термінологічний словник — спеціалізований словник, що представляє комплекс термінів із відповідними тлумаченнями за профілем певної науки.

Російсько-український словник. Термінологічна лексика. Український тлумачний Словник театральної лексики. Словник літературознавчих термінів.

Практичне заняття 2.7.

Концепції сучасних друкованих та мультимедійних лінгвістичних словників (2 год.)

Історія створення та специфіка 11-томного Словника української мови. Тлумачні словники у незалежній Україні. Особливості редагування текстів тлумачних словників.

Академічний Словник української мови в одному томі. Науковий проект «Словник української мови» у 20-ти томах. Перші томи. Оцінка в пресі. Перспективи. Особливості редагування багатотомного словника.

Поняття «електронний словник». Особливості електронних словників. Шляхи вирішення проблеми неповноти словників із використанням комп'ютерних програм. Основні можливості електронних словників.

Актуальність використання електронних словників. Автоматизація лексикографічної діяльності. Розробки сучасних комп'ютерних технологій у лексикографії.

Завдання, які можна вирішувати за допомогою електронних словників. Переваги електронних словників у порівнянні з аналогічними друкованими виданнями. Недоліки електронних словників.

Практичне заняття 2.8.

Редакційно-видавнича підготовка лінгвістичних словників (2 год.)

Характеристика творення українських словників у працях І. Огієнка. Стаття Івана Огієнка «Українське словництво».

Лінгвістичні (мовні) словники. Термінологічні словники. Довідково-пошуковий апарат словників.

Структурно-текстові особливості лінгвістичних словників.

Цільове призначення й аудиторія розмовників. Особливості конструювання контексту розмовників. Комбіновані й електронні розмовники.

Автор словника і видавництво. Авторський погляд на лінгвістичне явище, що описується в словнику. Авторський погляд на склад словника (наприклад наявність теоретичної статті певного ученого (або автора), тоді основний текст словника — ілюстрація до цієї теоретичної установки. Рецензування авторського оригіналу.

Особливості редакторської роботи над тлумачним словником. Опрацювання тлумачень слів, граматичних і стилістичних поміток, етимологічної довідки, прикладів-ілюстрацій, що супроводжують тлумачення.

Робота над анотацією до лінгвістичного словника.

Структура основного тексту (корпусу статей) та довідково-допоміжного апарату лінгвістичного словника. Елементи, що доповнюють і супроводжують основний текст: передмова, вступна стаття, післямова, бібліографічні списки.

Елементи, що організують основний текст: певна послідовність тексту, шрифтові та інші виділення.

Підготовка словникових гнізд, комп'ютерний набір. Редакторське й коректорське вичитування. Внесення виправлень у текст, дотримання умовних скорочень. Редакторське й коректорське вичитування першої верстки. Внесення виправлень, необхідних вставлень, робота над наступними верстками.

Ознайомлення з найвідомішими словниками мови письменників, перекладачів. Спроба творення словника мови сучасного письменника чи перекладача.

Лексикографічна робота із застосуванням комп'ютерних технологій при підготовці друкованого видання. Застосування сучасних систем комп'ютерного перекладу.

Специфіка редакторської роботи над словниковими текстами, укладеними різними авторами. Особливості умовних скорочень, шрифтових виділень, транскрибуваних висловів.

Специфіка редакторської роботи над термінологічними текстами у словниках. Особливості умовних скорочень, шрифтових виділень, транскрибуваних висловів.

Специфіка редакторської роботи над новими російсько-українськими словниками. Шляхи подолання наслідків російщення. Особливості редакторської роботи над двомовними словниками з різних мов світу. Словники як засоби комунікації з представниками різних народів.

Змістовий модуль III.

ДОВІДНИКИ

Практичне заняття 3.1.

Довідники: дефініція та класифікація (2 год.)

Довідник — довідкове видання прикладного характеру, побудоване за абеткою назв статей або в систематичному порядку (ДСТУ 3017—95). Зорієнтованість контенту на практику. Абетковий або систематичний виклад даних. Неперіодичні, періодичні та продовжувані довідники.

Основні види довідників за цільовим призначенням, складом основного тексту, характером інформації.

Класифікація довідників за цільовим призначенням

Науковий довідник — довідник, призначений для наукової роботи.

Виробничо-практичний довідник — довідник, призначений фахівцям, зайнятим у сфері виробництва або суспільної практики.

Громадсько-політичний довідник — довідник, що містить актуальну суспільно-політичну інформацію і призначений для широкого кола читачів.

Навчальний довідник — довідник, що містить відомості з певної навчальної дисципліни, організований відповідно до навчальної програми і призначений учням.

Популярний довідник — довідник, що містить відомості з певної теми і призначений для широкого кола читачів.

Побутовий довідник — довідник, що містить прикладні відомості, необхідні в повсякденному житті.

Класифікація довідників за складом основного тексту

Комплексний довідник — довідник, що містить відомості з певної тематики і має складну структуру.

Спеціалізований довідник — довідник, що містить відомості про один предмет, об'єкт і має, як правило, просту структуру.

Класифікація довідників за характером інформації

Біографічний, бібліографічний, біобібліографічний, статистичний довідники, визначник, каталог, путівник та ін.

Практичне заняття 3.2.

Біографічні, бібліографічні та біобібліографічні довідники (2 год.)

Біографічний довідник — довідник, що містить відомості про життя та діяльність певних осіб. Друковані та електронні; ілюстровані та неілюстровані; повні та короткі біографічні довідники.

Проблеми редакційно-видавничої підготовки біографічного довідника: вибір джерел, їх осмислення і критика, а також введення в історичний контекст подій; структура довідника: комплекси покажчиків і науково-допоміжних статей і матеріалів, структура статей; принципи відбору і структурування бібліографічної інформації до статей.

Бібліографічний довідник — довідник, що висвітлює джерела за певною темою та стисло коментує їх.

Відомі бібліографічні довідники в Україні:

- Друковані засоби масової інформації: Довідник, який містить інформаційні відомості про періодичні та продовжувані видання: газети, журнали, збірники, бюлетені, бібліографічні видання та календарі книжкового типу, що видані в Україні й пройшли державну бібліографічну реєстрацію. Видається з 1998 року раз на рік.

- Календар знаменних і пам'ятних дат: Рекомендований бібліографічний довідник, який містить довідки про ювілейні дати видатних діячів та про визначні й пам'ятні події, а також рекомендовану літературу до ювілейних і пам'ятних дат.

Біобібліографічний довідник — довідник, що містить, як правило, стислі відомості про життя та діяльність певної особи, висвітлює її публікації, літературу про цю особу, критику тощо.

Структурно-текстові особливості біографічних, бібліографічних і біобібліографічних довідників.

Практичне заняття 3.3.
Практикум з редагування біографічних, бібліографічних і біобібліографічних довідників (2 год.)

Практичне заняття 3.4.
Визначники і статистичні довідники (2 год.)

Визначник — довідкове видання, призначене для виокремлення певного предмета з-поміж інших подібних та його ідентифікації за певними ознаками. Теоретичне і практичне значення визначників тварин, рослин, мінералів, предметів матеріальної культури тощо.

Статистичний довідник — спеціалізований довідник, що містить статистичні дані по одній або декількох галузях народного господарства та суспільного життя. Статистичний бюлетень як видання оперативних даних. Щорічні статистичні довідники.

Структурно-текстові особливості визначників і статистичних довідників.

Практичне заняття 3.5.
Путівники: цільові аудиторії та концептуальні особливості видань (2 год.)

Путівник — довідкове чи рекламне видання відомостей щодо певного географічного пункту, культурно-освітньої установи чи заходу (ДСТУ 3017-95).

Значення путівників у розвитку туристичних комунікацій.

Розташування матеріалів у порядку, зручному для одержання необхідної інформації під час відвідання чи огляду.

Структурно-текстові особливості енциклопедичних видань

Особливості путівників для внутрішнього та зовнішнього туризму.

Особливості путівників для дітей.

Класифікація путівників

За предметом опису: оглядові (присвячені країні, регіону) та предметні (присвячені певному населеному пункту);

За мірою ілюстративності: ілюстровані і текстові;

За характером інформації: переважно інформаційні і переважно практичні.

Практичне заняття 3.6.
Каталоги (2 год.)

Каталог — довідник, що містить перелік виробів з їх технічною характеристикою або переліком наявних предметів (каталоги зірок, флори і фауни, предметів мистецтва).

Структурно-текстові особливості енциклопедичних видань.

Практичне заняття 3.7.

Практикум з редагування довідкових видань (2 год.)

Практичне заняття 3.8.

Просування та розповсюдження довідково-енциклопедичних видань (2 год.)

Сучасний стан розвитку книгорозповсюдження в Україні та за кордоном

Етапи становлення мережі дистрибуції довідкових видань: ретроспектива.

Централізована і ринкова системи продажу довідкових видань у ринкових умовах.

Відділи маркетингу видавництв. Книжкові магазини та їхні відділи. Книготорговельні фірми.

Інтернет-магазини.

Прямий продаж без посередників.

Книжкові виставки-ярмарки.

Книжкові відділи в непрофільних торговельних підприємствах.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Довідково-енциклопедичні видання»

Разом: 108 год., практичні заняття — 48 год.,

мк — 6 год., самостійна робота – 54 год., семестровий контроль — залік

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Зasadничі поняття курсу			Енциклопедичні видання та лінгвістичні словники			Довідники		
Кількість балів за модуль	143 б.			138 б.			128 б.		
Теми практичних занять	2+20 б.	4+40 б.	2+20 б.	2+20 б.	2+20 б.	4+40 б.	2+20 б.	4+40 б.	2+20 б.
Консультації	5x6=30 б.			5x5=25 б.			5x3=15 б.		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.			Модульна контрольна робота 2 – 25 б.			Модульна контрольна робота 3 – 25 б.		
Підсумковий контроль	залік								

V. ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання з самостійної роботи до 1 модуля (18 год.)

Розробити концепцію довідкового або енциклопедичного видання. Підготувати тексти, ілюстративні матеріали і зверстати такі сторінки видання: титульна, зворот титулу, вступна стаття, Обсяг роботи — не менше 16 сторінок.

Контрольні запитання та завдання:

Як розвивається видавнича справа в Україні сьогодні?

Якими законами регулюється видавнича діяльність?

Охарактеризуйте та наведіть приклади тематичного планування кількох сучасних видавництв.

Сучасне довідкове видання: тенденції сучасного видавничого процесу.

Автор і видавництво.

Рецензування та апробація довідкового видання.

Контрольні запитання та завдання:

Яким критеріям відповідає довідкове видання?

Чим характерні сучасні довідкові видання?

Специфіка роботи редактора довідкового видання з одним чи кількома авторами.

В яких випадках рецензується проект майбутнього довідкового видання?

Завдання з самостійної роботи до 2 модуля (18 год.)

Укласти словник термінів за темами практичних занять 1–3 (мін. 30 термінів).

Контрольні запитання та завдання:

Як класифікуються енциклопедичні видання?

У чому специфіка енциклопедичних словників?

За яких обставин може виникнути проблема коректності інформації в енциклопедичних виданнях?

Контрольні запитання та завдання:

1. Коли саме виникли найдавніші енциклопедії? Наведіть приклади.
2. Охарактеризуйте енциклопедичні видання в Росії до 1917 р. та в СРСР.
3. Охарактеризуйте найвідоміші світові енциклопедії.
- 4.

Завдання з самостійної роботи до 3 модуля (18 год.)

Підготуйте письмовий огляд рекламних видань різноманітної тематики.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I (18 год.)			
Розробити концепцію довідкового або енциклопедичного видання.	Практичне заняття, модульний контроль, екзамен	5x6	I- II
		30	
Змістовий модуль II (18 год.)			
Укласти словник термінів за темами практичних занять 1–3 (мін. 30 термінів).	Практичне заняття, модульний контроль, екзамен	5x5	VII
		25	
Змістовий модуль III (18 год.)			
Підготуйте письмовий огляд рекламних видань різноманітної тематики.	Практичне заняття, модульний контроль, екзамен	5x3	VIII
		15	
<i>Разом: 54 год.</i>		<i>Разом: 70 балів</i>	

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Довідково-енциклопедичні видання» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	24	24
2	Виконання самостійної роботи	5	14	70
4	Робота на практичному занятті	10	24	240
5	Модульна контрольна робота	25	3	75
Максимальна кількість балів 409				

Розрахунок: $409:100=4$

Студент набрав: 350 балів

Оцінка: $350:4=88$

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓повний обсяг їх виконання;

- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 8.2

**Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS**

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Документознавство» є практичні та індивідуальні заняття, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості у вступних словах до практичних занять. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Практичні заняття передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Практичні заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти, презентації до практичних занять; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

IX. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль I ЗАСАДНИЧІ ПОНЯТТЯ КУРСУ

Варіант 1

1. Що таке довідкове видання?

2. До якого масиву довідково-енциклопедичних видань входить «Граматико-стилістичний словник Шевченкової мови»?

3. Як відомо, зорієнтованість на вибіркоче читання — перша засаднича концептуальна риса довідково-енциклопедичних видань. Як вона виявляє себе в організації тексту?

4. Із чийм ім'ям передовсім асоціюється нездійснений проєкт «УРЕ»?

5. Що таке великі та надвеликі формати? У яких довідково-енциклопедичних виданнях їх варто застосовувати?

6. Назвіть засоби активізації пошуку відомостей у довідково-енциклопедичних виданнях, які застосовують у дизайні книжкового блоку.

7. Назвіть зарубіжні видавництва, які випускають довідково-енциклопедичні видання.

8. Визначте тип словникової статті. Встановіть зони інформації. Поясніть уживання графічних маркерів.

ВОДА, -и, ж.

1. Прозора, безбарвна рідина, що становить найпростішу хімічну сполуку Гідрогену з Оксигеном. //перев. з означенням. Напій або розчин якоїсь речовини. Я пив газовану воду з кизилевим сиропом (Юрій Яновський, I, 1958, 355). // перен., розм. Непотрібні, беззмістовні фрази і т. ін. у викладі матеріалу; багатослів'я. Вода пухлих дисертацій без всякої шкоди для діла може бути викачана з них заздальгідь (Мовознавство, XIII, 1955, 12). 2. перев. мн. Водна маса джерел, озер, річок, морів, океанів. Це річки розмивають глиняні гори іносять глину в морські води (Михайло Коцюбинський, III, 1956, 349). // Водна поверхня морів, озер, річок. На тихих водах і на суходолі Весна співа на різні голоси (Петро Дорошко, Тобі, народе., 1959, 9). // Водні простори, ділянки морів, озер, річок. Територіальні води. ♦ Багато (чимало) води утекло (утече) — минуло (мине) багато часу. А може, поки зійдемося знову, Води багато утече з річок (Леся Українка, I, 1951, 102). 3. тільки мн. Лікувальні мінеральні джерела, а також курорт з такими джерелами. На той год [рік] ми хочем знов їхати куди-небудь на води (Леся Українка, V, 1956, 8). 4. тільки мн., мед. Навколоплідна рідина.

Варіант 2

1. Що таке енциклопедичне видання?

2. До якого масиву довідково-енциклопедичних видань входить «Економічний енциклопедичний словник»?

3. Як відомо, зорієнтованість на вибіркоче читання — перша засаднича концептуальна риса довідково-енциклопедичних видань. Як вона виявляє себе в оформленні таких видань?

4. Із чийм ім'ям передовсім асоціюється «Енциклопедія українознавства»?

5. Що таке малі та надмалі формати? У яких довідково-енциклопедичних виданнях їх варто застосовувати?

6. Які сорти паперу використовуються для друкування довідково-енциклопедичних видань?

7. Назвіть українські видавництва, які випускають довідково-енциклопедичні видання.

8. Визначте тип словникової статті. Встановіть зони інформації. Поясніть уживання графічних маркерів.

ВОСКРЕСАТИ, -аю, -аєш, *недок.*

1. Ставати знову живим, повертатися до життя після смерті; оживати. [Руфін:] Ні, вір мені, боги не воскресають (Леся Українка, II, 1951, 418). / *перен.* Відроджуватися, відновлюватися. Воскресни, мамо [Україно]! І вернися В світлицю-хату (Тарас Шевченко, II, 1953, 327). / Видужувати. — Ну, як, Петре, справи? — звернувся до нього Федька. — Щось ти і не вмираєш, і не воскресаєш...(Євген Кравченко, Квіти..., 1959, 71). / Проростати, розпускатися (про рослини). 2. *перен.* Внутрішньо оновлюватися, ставати знову життєздатним, працездатним і т. ін.; оновлюватися. Лиш в праці рук і ума воскресають люди (Пісні та романи українських поетів..., II, 1956, 172). * *У порівн.* Третього дня прийшов Казанцев з товаришами. Олеся заговорила, неначе воскресла (Нечуй-Левицький, III, 1956, 153). 3. *перен.* Відновлюватися в пам'яті; пригадуватися (про що-небудь забуте, давно минуле). У моїй голові воскресли спомини переполоху, що загнав мене разом з іншими в ліс (Іван Франко, IV, 1950, 266).

Змістовий модуль II ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ ВИДАННЯ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ СЛОВНИКИ

Варіант 1

1. Що таке лінгвістичний словник?

2. Визначте всі класифікаційні ознаки такого видання:

Економічна енциклопедія : У 3-х томах. / Голова редакційної ради Богдан Гаврилишин. — Київ : Видавничий центр «Академія», 2000–2002. (понад 7 500 словникових статей)

3. Хто із зарубіжних діячів стояв біля витоків енциклопедії? Зазначте століття.

4. Які бувають за цільовим призначенням термінологічні словники?

5. Скільки томів може охоплювати енциклопедичний словник?

6. Що є об'єктом опису в загальному енциклопедичному словнику?

7. Поясніть суть алфавітної організації корпусу довідкових статей.

8. Назвіть найвідоміші українські енциклопедії (не менше трьох).

9. Перелічіть мовні словники, які належать до аспектних (не менше шести).

10. Визначте тип словникової статті. Встановіть зони інформації. Поясніть уживання графічних маркерів.

ЛЕКСЕМА – (від. грец. λέξις – слово, мовний зворот) – слово-тип, структурний елемент мови; словникова одиниця з усіма її формами й значеннями в різних контекстах.

11. Напишіть словникову статтю-довідку до вокабули «Літературний редактор».

Варіант 2

1. Що таке енциклопедія?

2. Визначте всі класифікаційні ознаки такого видання:

Словник синонімів української мови : У 2 томах. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. — К. : Наукова думка, 2001. (близько 9200 синонім. рядів)

3. Хто із вітчизняних діячів прислужився розвитку словникарства в Україні?

4. Які бувають за характером інформації лінгвістичні словники?

5. Скільки томів може охоплювати коротка енциклопедія?

6. Що є об'єктом опису в галузевому енциклопедичному словнику?

7. Поясніть суть систематичної організації корпусу довідкових статей.

8. Назвіть найвідоміші зарубіжні енциклопедії (не менше трьох).

9. Термінологічний словник — це словник...

а) загальний; б) аспектний; в) комбінований.

10. Визначте тип словникової статті. Встановіть зони інформації. Поясніть уживання графічних маркерів.

ЛІНГВІСТИКА (фр. *linguistique*, від лат. *lingua* = мова) – наука про мову; мовознавство.

11. Напишіть словникову статтю-довідку до вокабули «Науковий редактор».

Х. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Особливості видавничої політики в нинішніх умовах.
2. Нормативно-правова база.
3. Видавнича програма, її завдання та значення. Особливості тематичного планування.
4. Загальна характеристика довідкових видань.
5. Сучасне довідкове видання: тенденції сучасного видавничого процесу.
6. Автор і видавництво.
7. Рецензування та апробація довідкового видання.
8. Типологія довідкових видань. Композиція довідкового видання.
9. Апарат видання.
10. Специфіка використання ілюстративного матеріалу.
11. Енциклопедична інформація як вид інформації.
12. Функціонально-цільове призначення енциклопедичних видань.
13. Характеристика енциклопедій за різними ознаками книжкових видань.
14. Функціонально-цільове призначення словників.
15. Характеристика словників за різними ознаками книжкових видань.
16. Функціонально-цільове призначення довідників.
17. Характеристика довідників за різними ознаками книжкових видань.
18. Класифікація енциклопедичних видань.
19. Енциклопедичні словники.
20. Енциклопедичні видання у Росії до 1917 року та в СРСР.
21. Світові енциклопедії.
22. Українські енциклопедії.
23. Репресовані енциклопедії.
24. Вікіпедія та інші сучасні енциклопедії.
25. Використання сучасних інформаційних технологій в енциклопедичній справі.
26. Апробація і рецензування енциклопедичного видання. Пам'ятка рецензенту.
27. Редколегія енциклопедичного видання: завдання і функції.
28. Титульний редактор енциклопедичного видання.
29. Специфіка договірної роботи з авторським колективом енциклопедичного видання.
30. Аналіз змістової частини авторського оригіналу енциклопедичного видання.
31. Оцінка фактологічного матеріалу енциклопедичного видання.
32. Статті в енциклопедичному виданні: види і специфіка.
33. Вступна стаття і вступ: спільне й особливе.
34. Функціональне призначення і види покажчиків енциклопедичного видання.

35. Система посилань в енциклопедичних виданнях.
36. Бібліографія в енциклопедичних виданнях.
37. Особливості художнього оформлення енциклопедичних видань.
38. Особливості технічного редагування енциклопедичних видань.
39. Принципи організації контенту та верстання енциклопедичних видань.
40. Специфіка й характер ілюстративних матеріалів в енциклопедичних виданнях.
41. Ілюстрована енциклопедія як різновид енциклопедичного видання.
42. Особливості й специфіка поліграфічного виготовлення енциклопедичних видань.
43. Вікіпедія – найпопулярніший довідник в Інтернеті.
44. Українська Вікіпедія.
45. Створення світового проекту онлайн-енциклопедії «Енциклопедія життя».
46. Проект «Електронна енциклопедія Михайлівського Золотоверхого монастиря».
47. Рекламно-інформаційні видання: брошури, буклети, листівки, каталоги, плани-проспекти. Огляд цих видань у контексті роботи редактора з науковими, науково-художніми, публіцистичними текстами.
48. Іміджеві, офіційні, масові рекламні видання та особливості роботи над ними.
49. Особливості роботи редактора та верстальника над рекламно-інформаційним виданням залежно від цільової аудиторії.
50. Лексичні новотвори та їх подача в рекламно-інформаційному тексті.
51. Типологічні особливості словників.
52. Глосарій та словник.
53. Українські словники. Стаття Івана Огієнка «Українське словництво».
54. Словникові видання у Росії до 1917 року та в СРСР.
55. Словники у країнах Європи.
56. Світовий досвід у словниковій справі.
57. Сучасні видання словників у Європі та США.
58. Характеристика творення українських словників у працях Ів. Огієнка.
59. Історія створення «Словаря української мови» Бориса Грінченка.
60. Українське словництво у 20-ті – на поч. 30-х років ХХ ст.
61. Лінгвістичні словники.
62. Термінологічні словники.
63. Довідково-пошуковий апарат словників.
64. Цільове призначення й аудиторія розмовників.
65. Особливості конструювання контексту розмовників.
66. Комбіновані й електронні розмовники.

67. Особливості електронних словників.
68. Шляхи вирішення проблеми неповноти словників із використанням комп'ютерних програм.
69. Основні можливості електронних словників.
70. Розробки сучасних комп'ютерних технологій у лексикографії.
71. Переваги електронних словників у порівнянні з аналогічними друкованими виданнями.
72. Недоліки електронних словників.
73. Специфіка роботи з тлумачними словниками української мови.
74. Науковий проект «Словник української мови» у 20-ти томах. Перші томи. Оцінки в пресі. Перспективи.
75. Специфіка творення словникових гнізд.
76. Найвідоміші словники мови письменників, перекладачів.
77. Застосування сучасних систем комп'ютерного перекладу.
78. Види довідникових видань. Особливості редакторської підготовки різних видів довідникових видань.
79. Функціональне призначення та аудиторія путівників.
80. Види путівників.
81. Централізована і ринкова системи продажу довідкових видань у ринкових умовах.
82. Нові форми просування довідкових видань.

ХІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Адамов Е. Б. Оформление справочных изданий / Е. Адамов, В. Кричевский. — Москва : Книга, 1981. — 110 с. : ил.
2. Бондар Ю. В., Головатий М. Ф., Сенченко М. Ф. Енциклопедія для видавця та журналіста. — К. : Вид. дім «Персонал», 2010.
3. Буковецкая. О. А. Готовим в печать журнал, книгу, буклет, визитку. — М.: НТ Пресс, 2005.
4. Жарков И. А. Технология издательского дела: конспект лекций. — М.: МГУП, 2002.
5. Малышкин Е. В., Мильчин А. В., Павлов А. А., Шадрин А. Е. — Настольная книга издателя. — М.: АСТ; Олимп, 2005.
6. Теремко В. Видавництво – ХХІ. Виклики і стратегії. — К.: Академвидав, 2012.
7. Тимошик. М. С. Книга для автора, редактора, видавця: Практичний посібник. — К.: Наша культура і наука, 2010.
8. Редактирование отдельных видов литературы / Под ред. Н. М. Сикорского. — М.: Наука, 1987.

Додаткова

9. Антонова С. Редакторская подготовка изданий: учебник. — М.: Логос, 2004.
10. Буковецкая О. Я. Основы допечатной подготовки. — М.: НТ Пресс, 2005.

11. Бурячок. А. А., Гурин І. І. Словник українських рим. – К.: Наукова думка, 1979.
12. Вуль В. А. Электронные издания / В. А. Вуль. – М.; СПб.: Петербургский институт печати, 2001.
13. Дэвис Джулл. Отбор и оценка рукописей. – М.: Университетская книга, 2008.
14. Дятчук. В. В., Барабан. Л. І. Український тлумачний словник театральної лексики. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2002.
15. Гавенко С., Кулік Л. Конструкція книги. – Львів, Фенікс, 1999.
16. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. – К.: Наукова думка, 2001.
17. Голоскевич Г. Правописний словник. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто – Львів. – 1994.
18. Грінченко Борис. Словарь української мови. Т. 1–4. Репринтне видання. – К.: Лексикон, 1996.
19. Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І. та ін. Літературознавчий словник-довідник. – К.: ВЦ «Академія», 1997.
20. Жайворонок В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник. – К.: Довіра, 2006.
21. Зими́на Л. В. Современные издательские стратегии: от традиционного книгоиздания до сетевых технологий культурной памяти / Л. В. Зими́на. – М.: Наука, 2004.
22. Іваницький С., Шумлянський Ф. Російсько-український словник. – К.: Обереги, 2006.
23. Караванський Святослав. Практичний словник синонімів української мови. – Львів, БаК, 2006.
24. Караванський Святослав. Російсько-український словник складної лексики. – Львів: БаК, 2006.
25. Кирикилиця В. В. Вибір і використання словників в умовах європейської багатомовності // Волинський нац. ун-т імені Лесі Українки. Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк: [РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки], 2008. – №2. – С. 252-256.
26. Колодяжняя Л. И. Автоматизированная лексикографическая система УНИЛЕКС. Словарно-ориентированная подсистема. – М.: Изд-во МГУ, 1987.
27. Кравченко О. Л. Функції українських довідкових видань перших десятиліть ХХ ст. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Филология. Социальные коммуникации». — Том 25 (64). — № 4. Часть 1. — С.165-170 // Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/2012/filologiya/uch_25_4_p1/028krav.pdf
28. Кульчицький І. М. Комп'ютерно-технологічні аспекти створення сучасних лексикографічних систем, 2002, - 57 с. 7. Пещак М., Широков В. Структурні моделі лексикографічних систем // 3-тя Міжнародна наукова конференція «Проблеми української науково-технічної термінології»: тези доповідей. – Львів, 1994.
29. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста: учебник для студ. вузов. – М.: Логос, 2005.

30. *Митрополит Іларіон*. Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови. – К.: Ярославів Вал, 2013.
31. *Огієнко І. (Митрополит Іларіон)*. Історія української літературної мови. – К.: Либідь, 1995.
32. *Підмогильний В., Плужник Є.* Російсько-український фразеологічний словник. – К.: УКСП «Кобза», 1993.
33. *Пикок. Д.* Издательское дело: Книга от замысла до упаковки. – М.: ЭКОМ, 1998.
34. Стандарт. Видання. Основні види. Терміни та визначення. ДСТУ 3017-95. Держстандарт України, 1995.
35. *Різун В.* Літературне редагування: підручник. – К.: Либідь, 1996.
36. *Серажим К. С.* Текстознавство: підручник. – К.: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2008.
37. Словник української мови (керівники проекту *В. Німчук* та ін.). – К.: ВЦ «Просвіта», 2012.
38. Словник української мови. У двадцяти томах. Том перший. – К.: Наукова думка, 2010.
39. Словник фразеологізмів української мови. – К.: Наукова думка, 2003.
40. *Тимошик. М. С.* Як редагувати книжкові та газетно-журнальні видання: Практичний посібник. – К.: Наша культура і наука, 2010.
41. Український правопис. – К.: Наукова думка, 2010.
42. *Шило Н. І.* Російсько-український словник. Термінологічна лексика. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2004.